

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

غالب مہمتای

و بدتر از
کفار و مشرکین

مہدی صدری

مفہوم غلو، افکار عقائد و روش های غالبان و بیسزای مضمومین: از آنان

غالی همتای ناصبی و بدتر از کفار و مشرکین
مفهوم غلو، افکار، عقاید و روش های غالیان و بیزاری معصومین علیهم السلام از آنان

انتشارات دلیل ما

مهدی صدری

چاپ اول: بهار ۱۴۰۳

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

چاپ: نگین

شابک: ۳ - ۳۶۶ - ۴۴۲ - ۶۰۰ - ۹۷۸

تلفن و شماره: ۳۷۷۴۴۹۸۸ - ۳۷۷۳۳۴۱۳ (+۹۸۲۵)

دفتر مرکزی: قم، خیابان معلم، مجتمع ناشران، طبقه ششم، واحد ۶۱۲ و ۶۱۳
ارتباط با ما: Info@dalilema.ir | www.dalilema.ir (خرید آنلاین)

مراکز پخش

قم. خیابان معلم. مجتمع ناشران طبقه B. واحد ۴۴ | تلفن: ۳۷۷۳۳۴۱۳ و ۳۷۷۴۴۹۸۸
قم. خیابان صفائیه. مجتمع تجاری و صنعتی طبقه سوم. انتشارات راسخون | تلفن: ۳۷۷۴۹۴۲۲

www.ketab.ir

پخش
نشر

سرشناسه

: صدری، مهدی، ۱۳۳۷ -

عنوان و نام پدیدآور

: غالی همتای ناصبی و بدتر از کفار و مشرکین: مفهوم غلو، افکار، عقاید و روش های غالیان و بیزاری معصومین علیهم السلام از آنان / مهدی صدری

مشخصات نشر

: تهران، دلیل ما، ۱۳۰۲.

مشخصات ظاهری

: ۲۵۶ ص.

شابک

: ۳ - ۳۶۶ - ۴۴۲ - ۶۰۰ - ۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی

: فیا

یادداشت

: کتابنامه: ص. ۱۹۵ - ۳۳۹؛ همچنین به صورت زیرنویس.

عنوان دیگر

: مفهوم غلو، افکار، عقاید و روش های غالیان و بیزاری های معصومین علیهم السلام از آنان.

موضوع

: غلاة شیعه

* Shilte extremists

: غلاة شیعه - عقاید

* Shilte extremists - Doctrines

: غلاة شیعه - دفاغیه ها و رده ها

* Shilte extremists - Controversial literature

: غلو

* Hyperbole (Theology)

: فرقه های اسلامی

Islamic sects

: شیعه - عقاید

* Shi'ah - Doctrines

: شیعه - دفاغیه ها

* Shi'ah - Apologetic works

: رده بندی کنگره

BP 241

: رده بندی دیویی

۳۷۷/۵۲۸

: شماره کتابشناسی ملی

۹۵۸۹۶۴۴

انتشارات دلیل ما
www.dalilema.ir

مرکز نشر و پخش کتب معارف اهل بیت علیهم السلام
۹ سال ناشر نمونه و برگزیده کشوری
با تولید بیش از ۱۰۰۰ عنوان کتاب

راهنمای کتاب

- پیشگفتار ۷
- کلیات بحث غلو ۱۵
- افکار غالیان و واکنش معصومین علیهم السلام در برابر آنها ۲۷
- اموری که غلو نیست ولی غلو دانسته شده ۹۷
- روش‌های غالیان ۱۰۵
- اذیت و آزار غالیان به اهل بیت علیهم السلام ۱۲۱
- بیزاری معصومین علیهم السلام از غالیان ۱۲۵
- نهی معصومین علیهم السلام از معاشرت و دوستی با غالیان ۱۴۱
- تذکر چند نکته مهم ۱۴۹

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين، وصلى الله على سيدنا محمد وآله الطاهرين،
لا سيما بقیة الله في الارضين، واللّعن على أعدائهم إلى يوم الدين.

خاندان عصمت و طهارت علیهم السلام را نزد خدای تعالی جایگاهی است که هیچ یک از
مقربان درگاه الهی - اعم از پیامبران و فرشتگان علیهم السلام - را بهره‌ای از آن نیست^۲ و نمی‌توان
کسی را با آنان سنجید.^۳
شناخت جایگاه واقعی آنان برای دیگران ممکن نیست^۴ پس هر کسی نمی‌تواند از
پیش خود درباره‌ی مقام رفیع آنان نظر کند و چیزی بگوید.^۵

تسلیم در برابر مکتب وحی

اعتقاد مؤمن برگرفته از قرآن و روایات معتبر است. در روایات از پذیرفتن

-
۲. عیون أخبار الرضا علیه السلام ۲ / ۳۰۷، من لایحضره الفقیه ۲ / ۶۱۳، تهذیب الأحکام ۶ / ۹۸، بحارالانوار ۱۵۲ / ۹۹ و رجوع شود به تنقیح المقال للعلامة المامقانی علیه السلام ۲ / ۳۷۹.
 ۳. رجوع شود به عیون أخبار الرضا علیه السلام ۲ / ۷۱، نهج البلاغة ۱ / ۳۰، بحارالانوار ۲۳ / ۱۱۷ و ۲۶ / ۲۶۹، علل الشرائع ۱ / ۱۷۷، معانی الأخبار ۱۷۹، بحارالانوار ۲۲ / ۴۰۶ - ۴۰۷، کنز العمال ۱۲ / ۱۰۴، سبل الهدی والرشاد ۱۱ / ۷.
 ۴. الکافی ۲ / ۱۸۲، بحارالانوار ۷۳ / ۳۰، المناقب ۳ / ۶۰، مختصر بصائر الدرجات ۱۲۵، المحتضر ۷۸، تأویل الآیات ۱ / ۱۳۹، بحارالانوار ۳۹ / ۸۴، زیارة الجامعة فی عیون أخبار الرضا علیه السلام ۲ / ۳۰۸، تهذیب الأحکام ۶ / ۹۹، من لایحضره الفقیه ۲ / ۶۱۵، بحارالانوار ۹۹ / ۱۳۱.
 ۵. الکافی ۱ / ۲۰۱، الغیبة للشیخ النعمانی علیه السلام ۲۲۸، الأمالی للشیخ الصدوق علیه السلام ۷۷۶، عیون أخبار الرضا علیه السلام ۱۹۷ / ۱، کمال الدین ۶۷۸، معانی الأخبار ۹۹، الاحتجاج ۲ / ۲۲۸، بحارالانوار ۲۵ / ۱۲۴.
 ۶. الکافی ۲ / ۴۵، الأمالی للشیخ الصدوق علیه السلام ۴۳۲، معانی الأخبار ۱۸۵، بحارالانوار ۶۵ / ۳۰۹، ۳۱۱، ۳۱۲.

و قائل شدن به چیزی که در مکتب وحی نیامده به شدت نهی شده است.^۷
 از مهم ترین فضیلت های امیرالمؤمنین علیه السلام و امامان معصوم علیهم السلام آن است که هر چه
 بفرمایند باید بی چون و چرا پذیرفته شود و از هر چه منع کنند باید بی چون و چرا
 اجتناب شود^۸ و رستگاری و سعادت انسان بستگی به تسلیم بودن در برابر آن
 بزرگواران دارد.^۹

در زیارت آل یس، در بیان اعتقاد خویش به محضر مبارک امام زمان علیه السلام عرضه
 می داریم: «حق آن است که شما پسندید و باطل چیزی است که (شما از آن تنفر داشته
 باشید و) شما را به خشم آورد».^{۱۰}

دوری از افراط و تفریط

لزوم رعایت اعتدال و دوری از افراط و تفریط، امری روشن است و اهل بیت علیهم السلام
 نیز بر آن تأکید فرموده^{۱۱} و شیعیان میانه رو را از همه بهتر دانسته اند که باید غالیان
 و افراطی ها به آنها برگردند و واماندگان خود را به آنها برسانند.^{۱۲}

از امام عسکری علیه السلام روایت شده که فرمود: مراد از صراط مستقیم در آیه شریفه:
 ﴿أَهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ﴾ [الحمد (۱): ۶] دو صراط است یکی در دنیا و دیگری در
 آخرت. صراط مستقیم در دنیا روشی است که به غلو نمی رسد و از تقصیر بالاتر

۷. الکافی ۲ / ۴۰۱ - ۴۰۲، وسائل الشیعة ۲۷ / ۷۰، الکافی ۱ / ۳۷۴، الأصول الستة عشر ۶۳، الغیبة للشیخ
 النعمانی علیه السلام ۱۲۹، بحارالانوار ۲ / ۹۳، ۳۰۲ و ۲۳ / ۷۸ و ۲۴ / ۱۴۳، المحاسن ۱ / ۲۲۲، الکافی ۱ / ۷۰،
 وسائل الشیعة ۱ / ۴۷.

۸. الکافی ۱ / ۱۹۸، بصائر الدرجات ۲۱۹ - ۲۲۱، بحارالانوار ۱۶ / ۳۵۸ - ۳۵۹ و ۲۵ / ۳۵۴ و ۳۹ / ۳۴۴

۹. الکافی ۱ / ۳۹۰، بحارالانوار ۲ / ۲۰۲، ۲۰۴.

۱۰. الاحتجاج ۲ / ۳۱۷، بحارالانوار ۵۳ / ۱۷۲ و ۳ / ۹۱ و ۳۹ و ۹۹ / ۸۲، ۹۴.

۱۱. رجوع شود به پی نوشت ۱۷.

۱۲. رجوع شود به نهج البلاغة ۸ / ۷، بحارالانوار ۳۳ / ۳۷۳، المصنف لابن ابي شیبة ۸ / ۱۵۵، الفائق
 للزمخشری ۳ / ۳۳۲، عمدة القاری ۲۰ / ۱۴۸.

است. روشی میانه و معتدل که به هیچ باطلی گرایش نداشته باشد و صراط مستقیم در آخرت مسیری است که مؤمنان را مستقیم به بهشت برساند.^{۱۳}

مذمت شدید غالیان

روایات فراوان در مذمت غالیان وارد شده است.

اهل بیت علیهم السلام آنان را لعن و نفرین کرده، از آنان بیزاری جسته، و تنفرشان را از کسی که در بیزاری از آنان توقف و تردید یا از آن امتناع نماید اعلام و او را نیز لعن کرده‌اند، چه رسد به کسی که آنها را تأیید و تصدیق نماید که از دایره ایمان خارج شده است. و نیز کسی را که دلسوزی و ترحم نسبت به غالیان داشته باشد نفرین کرده‌اند. غالی به اندازهٔ بال دین ندارد، نادان، احمق، فاسق، گمراه، کافر، مشرک، رجس، نجس و از یهود، نصاری، مجوس، مشرکین و خوارج بدتر و شرورترین خلاق است.

ابلیس بر او متمثل شده، او را بازی داده، مطالب غیظ‌آمیز را به او القا کرده و افکارش شیطانی است و برخی از غالیان در دروغ‌گویی گوی سبقت را از شیطان نیز ربوده‌اند.

غالی به ترک تکالیف، عبادات و رعایت نکردن حقوق دیگران عادت کرده و نمی‌تواند توبه واقعی داشته باشد لذا اهل بیت علیهم السلام فرموده‌اند: اگر برگردد باز او را نمی‌پذیریم!!^{۱۴} او به مراتب از مقصّر و حتی از کسی که نسبت گناه به معصومین علیهم السلام می‌دهد، بدتر و در ردیف ناصیبان است.

۱۳. معانی الأخبار ۳۳، بحارالانوار ۸ / ۶۹ و ۲۴ / ۹.

۱۴. شرح این مطلب صفحه ۱۳۴ - ۱۳۶ پس از روایات شماره ۱۴۰ - ۱۴۱ خواهد آمد. این، خبر از وخامت حال غالیان است و چنین نیست که آنها تکلیف به توبه نداشته باشند.

غالی از ورود به بهشت، و از دیدار و شفاعت اهل بیت علیهم السلام محروم است و همراه با فرعون و خاندانش سخت‌ترین عذاب را خواهد داشت.

امامان معصوم علیهم السلام از شنیدن سخن و نظریه غالیان بر خود لرزیده، با آنان به شدت برخورد کرده و آنان را از خود رانده‌اند.

غالیان باعث اذیت و آزار پیامبر صلی الله علیه و آله، امیرالمؤمنین، حضرت فاطمه و فرزندان معصومان تا امام زمان علیه السلام بوده و هستند.

امیرالمؤمنین علیه السلام در دوران حکومت ظاهری پس از اتمام حجّت، آنان را با دود آتش نابود و دیگر معصومین علیهم السلام - که دستشان باز نبوده - با لعن و نفرین بر آنان و در گفتار و رفتار، تنفر شدید و انزجار خود را از غالیان اعلام و دوستان و پیروانشان را از احسان، نیکی، دوستی و معاشرت با آنان به شدت نهی فرموده‌اند.^{۱۵}

اجتناب از مماشات با غالیان

برخی از افراد و فرقه‌های منحرف به گونه‌های مختلف - بویژه با گنجاندن مطالب باطل در ضمن اشعار - به ترویج عقائد غالیان پرداخته‌اند.

عده‌ای از اهل ایمان - به جهت شدت علاقه به خاندان عصمت و طهارت و اهتمام به تعظیم شعائر و ترویج محافل مذهبی - از ترس آن‌که مبادا صفای اهل ولا تبدیل به کدورت شود، مجالس از رونق بیفتد و یا به دوستان اهل بیت علیهم السلام بی ادبی شود، با نگاه خوش‌بینانه، تلاش در حمل به صحت کلام غالیان نموده و از برخورد جدی با آنها و کسانی که مطالب و اشعار آنها را نقل می‌کنند، امتناع می‌ورزند.

گاهی گفته می‌شود: آنها ظاهر آن الفاظ را قصد نکرده‌اند.

۱۵. گرفته شده از روایات بحارالانوار ۲۵ / ۲۶۱ - ۳۵۰ و اثبات الهداة بخش پایانی جلد آخر.

و گاهی می‌گویند: تشخیص مطلب مشکل است، آنچه را که شما غلو می‌دانید آنها غلو نمی‌دانند. اصلاً معارف دینی لایه‌های مختلف دارد.

معصومین علیهم‌السلام در تقیه بوده‌اند و همه مطالب هم به ما نرسیده است و... بویژه که امر لعن و تکفیر بسیار مشکل است.

و گاهی عذر می‌آورند که آنها دوست اهل بیت علیهم‌السلام، عزادار امام حسین علیه‌السلام، باعث ترویج شعائر و... هستند و باید از خرده گرفتن و عیب‌جویی نسبت به آنان خودداری نمود.

در حالی که روشن است برای ما رضایت و خوشنودی اهل بیت علیهم‌السلام اهمیت دارد.

همان‌گونه که در مطالبی که حتی احتمال دهیم توهین و جسارت به اهل بیت علیهم‌السلام است اهمال روا نداشته‌اند و می‌توانستند به جایی که احتمال اذیت و آزار اهل بیت علیهم‌السلام باشد، بی‌خیال نمی‌شوند. پس باید به آن که بطلان مطلبی روشن باشد و ترویج و نشر عقائد انحرافی غالیان بشمار آید.

اگر هر سخنی، شعری، شعاری، و... توجیه و برخلاف ظاهر حمل شود و از گوینده آن دفاع شود که به آنچه می‌گویند اعتقاد ندارد، این باعث ترویج کفر و ضلالت و بهانه‌ای برای میدان دادن به منحرفان و غالیان خواهد شد.

نسبت الوهیت و خدایی به معصومین علیهم‌السلام کفر است حتی اگر کسی که آن را بر زبان می‌آورد نماز بخواند و به آنچه می‌گویند اعتقاد نداشته باشد. قطعاً این کار باعث آزار اهل بیت علیهم‌السلام و مشتبه شدن امر بر دیگران است و وظیفه همه برخورد قاطعانه با آن افراد است.

امکان ندارد که از لایه‌های مختلف داشتن دین، به نتیجه‌ای رسید در نقطه مقابل توحید و یکتاپرستی، که همه پیامبران و امامان علیهم‌السلام مردم را به آن دعوت نموده و از مخالفت با آن به شدت تحذیر فرموده‌اند.

نوشتار حاضر

از آن روی که مهم‌ترین عامل رشد افکار غلوآمیز و هم‌چنین عدم برخورد جدی اهل ایمان با غالیان، غفلت یا عدم آگاهی از دیدگاه معصومین علیهم‌السلام نسبت به غلو و غالیان است؛ و با توجه به دستور اکید آن بزرگواران بر اطلاع رسانی و ابلاغ نظرشان در این زمینه، این ناچیز بر آن شد که نکاتی را از احادیث تنظیم و تحت عنوان «غالی همتای ناصبی و بدتر از کفار و مشرکین» تقدیم برادران ایمانی نماید.

هدف از این نوشتار، تبیین دیدگاه اهل‌بیت علیهم‌السلام در این زمینه است و در صدق شناخت و معرفی غالیان یا فرقه‌های آنان و بررسی تفصیلی تاریخ و عقائدشان نبوده‌ایم. و البته با روشن شدن موضع صریح خاندان رسالت علیهم‌السلام در برابر غالیان، پاسخ معاندان و دشمنان شیعه نیز داده می‌شود که غالیان - برخلاف ادعاهای دروغین و ظاهرسازی فراوان - ربطی به دوستان و پیروان اهل‌بیت علیهم‌السلام ندارند بلکه از بدترین دشمنان آنان بوده و هستند.

ترتیب مطالب

- بخش اول: مباحث کلی غلو: لزوم میانه‌روی و اعتدال، تعریف و پیشینه غلو و بیان انگیزه‌های غالیان
- بخش دوم: تبیین افکار و نظریات غالیان و واکنش معصومین علیهم‌السلام در برابر آنها
- بخش سوم: ذکر برخی از مواردی که غلو نیست ولی از روی ناآگاهی یا تعمد و دشمنی از غلو شیعه شمرده شده است.
- بخش چهارم: بیان روش‌های غالیان
- بخش پنجم: تبیین اذیت و آزار غالیان به اهل‌بیت علیهم‌السلام
- بخش ششم: تنفر و بیزاری معصومین علیهم‌السلام از غالیان
- بخش هفتم: نهی شدید امامان علیهم‌السلام از معاشرت و دوستی با غالیان

عمده روایات گرفته شده از کتاب اختیار معرفة الرجال تألیف شیخ طوسی رحمته - که گزیده‌ای از رجال شیخ کشی رحمته است -، بحارالانوار مجلد ۲۵، «باب نفی الغلو» و آخرین باب کتاب شریف اثبات الهداة، «باب إبطال الغلو والردّ علی الغلاة» است.

* شایان ذکر است که در ترجمه آیات و روایات از ترجمه‌های فارسی قرآن و ترجمه بحارالانوار و دیگر کتب روایی بهره برده‌ایم.

* غالب مصادر کتاب، مطابق منابع نرم‌افزار کتابخانه اهل بیت رحمته است.

* به یاری خداوند، متن عربی روایات و آثار - برای عزیزانی که مایل به مراجعه به آن باشند - در آخر به صورت پی‌نوشت ذکر می‌شود.

به امید روزی که با توح و ظهور حضرت ولی عصر رحمته حق و حقیقت آشکار، و کفر، عناد، جهل، انانیت و افکار باطل و انحرافی یک‌سر معدوم و نابود گردد.

اللهم وأحي بوليك القرآن، وأرنا نوره سرمداً لا ظلمة فيه، وأحيم القلوب الميتة، واشف به الصدور الوغرة، واجمع به الأهواء المختلفة على الحق، وأقم به الحدود المعطلة والأحكام المهملة حتى لا يبقى حق إلا ظهر ولا عدل إلا زهر.

خدایا! با (ظهور) ولی خویش، قرآن را احیا نما، و ما را از پرتو نور او برای همیشه بهره‌مند گردان بدون آن‌که هیچ تاریکی احساس نماییم، و به واسطه او دل‌های مرده را زنده کن، و سینه‌های پر کینه را شفا بده، و (خواسته‌ها و نظرات و) هواهای مختلف و گوناگون را بر حق جمع نما، و احکام و حدود فراموش شده را برپادار تا هیچ حقی نباشد مگر آن‌که ظاهر شود، و هیچ عدل و دادی نماند مگر آن‌که بدرخشد.

اللهم اسلك بنا على يديه منهاج الهدى ، والمحجّة العظمى ، والطريقة الوسطى التي يرجع إليها الغالي ، ويلحق بها التالي ، وقوّنا على طاعته ، وثبّنا على مشايعته ، وامن علينا بمتابعته .

خدایا ، به دست مبارک حضرت صاحب الامر علیه السلام ما را سالک طریق هدایت ، شاهراه (سعادت) و روش میانه و معتدل - که تندرو بدان باز می‌گردد و وامانده خود را بدان می‌رساند - قرار ده و ما را در فرمانبرداری از او نیرومند فرما ، در پیروی از او ما را استوار بدار و نعمت دنباله‌روی و تبعیت از او را به ما عنایت فرما .^{۱۶}

قم ، مهدی صدری

۱۳ رجب ۱۴۴۵ ق

۵ بهمن ۱۴۰۲ ش

www.ketab.ir

۱۶. فراز اول ، بخشی از دعای ناحیه مقدسه . (کمال الدین ۲ / ۵۱۴ ، جمال الأسبوع ۵۲۶ ، بحارالانوار

۱۸۹/۵۳ و ۳۲۹/۹۲ و ۹۱/۹۹)

فراز دوم ، بخشی از دعایی که امام رضا علیه السلام فرمود برای حضرت صاحب الامر علیه السلام عجل الله فرجه الشریف خوانده شود . (مصباح المتعهد ۴۱۰ - ۴۱۱ ، جمال الأسبوع ۳۰۹ ، ۳۱۲ ، بحارالانوار ۳۳۴/۹۲ - ۳۳۵

و ۱۱۴/۹۹)